

I slam. Therefore I am

Ord. Først indtages de. De sluges og fordøjes. Nogle bliver kælet for, andre gurgles, gentages og gendannes, og enkelte spytted ud, som om de smager surt. Sådan kan det gå med ordene, når poetry slam er på menuen. Lær ingredienserne at kende her.

Af Louise Otzen, Lektor i engelsk, Læreruddannelsen Blaagaard/KDAS og Susanne Lux, studerende på 4. år, Læreruddannelsen Blaagaard/KDAS

Poetry slam er leg med ord. Det er en sjov, men også udfordrende disciplin, hvor eleverne lærer om poesisens virkemidler, samtidig med at de eksperimenterer med ordenes lyde og meninger. Poetry slam sætter fokus på sprogbevidstheden og hjælper selv de tavse elever til at sige noget på engelsk.

HVAD ER POETRY SLAM?

Poetry slam er helt simpelt en digt-konkurrence, hvor digtere fremfører deres egne digte. Men fokuset er ikke kun på, *hvad* der bliver sagt, men også på, *hvordan* det bliver sagt.

Der lægges altså lige så meget vægt på digtenes indhold, som på den måde de 'performes' på, og det bliver derfor også kaldt 'performance poetry'.

Fænomenet så dagens lys i Chicago ellers lidt mørke arbejderkvarter i 1980'erne, da den arbejdsløse håndværker og digter Marc Smith følte, at kvarteret manglede liv og sammenhold. Alle sad hjemme og blev pacificerede af fjernsynets endeløse sitcoms. Smith var klar over, at han, hvis han skulle give tv-sendepladen baghjul, så måtte komme på noget, som var mere end almindelig underholdning. Resultatet blev en moderne digtedyst

REGLERNE

Reglerne for Poetry Slam er få og simple:

- Hvert digt skal være digterens eget.
- Hver digter får tre minutter (plus ti sekunders gratis tid) til at fremføre et digt.
- Hvis digteren går over tiden, vil der blive fratrukket point i den samlede score.
- Digteren må ikke bruge rekvisitter, kostumer eller musikinstrumenter.
- Digteren får point af fem uafhæng-

ige dommere. Den højeste og laveste dropper man, de tre midterste bliver lagt sammen og giver en samlet score på 0-30.

I 1986 fik Marc Smith lov til at eksperimentere med sin nye opfindelse på scenen i den lokale jazz klub, *The Green Mill Cocktail Lounge*. *Uptown Poetry Slam* kaldte han den ugentlige begivenhed, som fyldte klubben på de almindeligvis stille søndag aftener.

Poetry slam har siden spredt sig, og samtidig med at Marc Smith i år kan fejre 25-års jubilæum for *Uptown Poetry Slam*, så opstår der nye scener og nye slam-tiltag over hele verdenen. I Danmark er Peter Dyreborg slammens foregangsmand. Han blev danmarksmester i 2008 og i dag turnerer han rundt på skoler og gymnasier og laver workshops om poetry slam.

HVORFOR BRUGE POETRY SLAM I UNDERVISNINGEN?

Poetry slam rummer en række aspekter som umiddelbart appellerer til de unge. Først og fremmest kan man arbejde med nye tekster, såsom rap, som mange unge allerede kender. Når man lægger ud med tekster, de unge kan identificere sig med, føler de, at deres interesser bliver respekteret og taget alvorligt, og de er derefter ofte mere åbne for at gå om bord i tekster, de ikke kender. Med poetry slam kan man nemlig også omsætte ældre tekster til nye rytmer. Selv Shakespeare bliver tilgængelig og kan få nyt liv som rap.

Konkurrenceelementet i poetry slam er i sig selv motiverende for elever, og X Factor og lignende talentkonkurrencer har skabt en trend i tiden, hvor der er kommet øget fokus på performance. Nogle ser muligvis dette som en problematisk udvikling, men det kan bruges til noget positivt i sprogundervisning. Dels fordi konkurrencerne giver mange unge mod til at stille sig op på en scene – også selvom de ikke altid har talent – og dette mod kan lærerne overføre til klasselokalerne, når eleverne skal performe et digt på engelsk. Men også fordi talentkonkurrencerne lægger mindst lige så stor vægt på dommernes rolle som på performerens, og det muliggør en form for evaluering, som eleverne kan relatere til, og skaber en lydhørhed over for lærerfeedback, der ellers kan være svær at etablere. Evalueringsspektet kan styrkes yderligere ved at lade eleverne udarbejde de kriterier og pointsystemer, som deres indsats skal bedømmes efter. Eleverne involverer sig mere i fremførelserne, når de får ejerskab for selve evalueringsskemaerne.

Fremfører eleverne egne digte, bliver kriterierne måske originalitet og humor/dramatik. Arbejder de med andres, skal der måske fokuseres på kropssprog, stemmestyrke, udtale og, såfremt der performs i teams, på samarbejde.

Ligegyldigt om eleverne når at skrive og fremføre egne digte eller 'kun' arbejder med andres digte, så vil et poetry slam-forløb både bringe sproglige og dannelsesmæssige emner i spil. At arbejde med forskellige typer poesi sætter fokus på rim og metaforer, og begge dele er vigtige når elevernes sproglige bevidsthed skal udvikles.

Gennem teksterne kan eleverne forholde sig til og bearbejde følelser omkring identitet, venskab og kærlighed. Netop fordi de arbejder med andres tekster, kan de både identificere sig med følelserne og holde dem lidt fra livet, hvis de selv tumler med problemer.

HVORDAN SØSÆTTES ET POETRY SLAM-FORLØB?

Det er ikke sikkert, at man uden

videre kan afholde en poetry slam-konkurrence, hvor eleverne performer egne digte skrevet på engelsk. Lad først eleverne blive fortrolige med poetry slam ved at læse og performe andres digte. At lægge ud med at se performances på Youtube giver eleverne en sans for lyden og de performancemæssige muligheder. (Se forslag på www.ps-blog.dk)

Når eleverne har set forskellige Youtube-klip af poetry performance, kan man snakke om deres første-håndsindtryk af det, de har set, og man kan diskutere, hvad de har bemærket i performance. Herefter kan man se klippene igen for at starte en mere dybtgående diskussion af, hvad der kendetegner en god poetry performer; viser performerens forståelse af teksten? Hvordan bruges kroppen? Er der tydelig tale/indlevelse? Hvordan bruges talehastighed for at levendegøre teksten? Eleverne kan også tale om, hvad de kunne tænke sig at stjæle af moves og tricks fra performance.

METAFORER

Efter at eleverne har fået en fornemmelse af, hvad der kendetegner poetry slam genren, hvor fokus i starten er på det performancemæssige, kan det være en god ide at bruge tid på at dykke ned i sprogets mange lag af mening. Ofte centrerer undervisningen i fremmedsprog omkring det meget konkrete. Det præger elevernes ordforråd, der for størstepartens vedkommende består af pronominer, tingssubstantiver og handleverber. Når elever bliver bedt om at beskrive nogen eller noget, kvitterer de måske med nogle få favoritadjektiver. Der er altså brug for at øge elevernes forråd af malende og beskrivende ord, og det er netop hvad arbejdet med billedsprog kan gøre. I tilgift åbner metaforerne en hel verden af nye kommunikationsstrategiske muligheder. Kun få vil være ude af stand til at fornemme hvilke sindstilstande, der søges kommunikeret med billederne 'en lang kø af dyttende biler' og 'smør, der smelter i solen'. Når målet med metaforarbejdet specifikt knyttes til poetry slamming, kan følgende øvelse fungere som optakt:

- En række billeder af personer sættes op i klassen. Billederne skal vise forskellige følelser (sorg, glæde, vrede, stress, angst, kærlighed, irritation osv.)
- To og to vælger eleverne et billede, men fortæller ikke hvilket.
- Parrene arbejder hviskende sammen om at finde ord, der karakteriserer deres person(er). Læreren kan hjælpe arbejdet på gød gennem forslag på tavlen: Hvis han/hun nu var en farve, en madret, et dyr, en slags vejr, en lyd, en oplevelse ..., hvad ville det så være?
- De fundne ord skrives ind i sætninger, der symboliserer den valgte persons tanker, og mens parrene på skift læser deres sætninger op, prøver resten af klassen at gætte hvilket billede, der beskrives.

Øvelsen virker på flere planer. Den udvikler elevernes sociale kompetencer, fordi de træner sig i at aflæse, tolke og videreformidle kropssprog og ansigtsudtryk. Den giver inspiration til, hvordan eleverne selv kan bruge krops- og ansigtsmimik i en slam. Endelig stiller den nye udtryksmåder og -midler til rådighed for elevernes egne poetiske kreationer, og desuden indeholder den netop det element af konkurrence, der som oftest øger motivationen.

ARBEJDE MED RIM

De fleste elever i udskoling har ganske fint styr på enderim. Imidlertid volder engelsk problemer, fordi der ofte mangler entydig forbindelse mellem bogstaver og lyd. Der er mange *eye rhymes* (*have/save, golf/wolf*) og mange perfekte rim, der gemmer sig bag forskellige stavemåder (*fair/wear, rhyme/time*). At arbejde med enderim giver altså mulighed for at arbejde specifikt og målrettet med udtale. Det er meget givende at arbejde med tekst og lyd fra rappere som fx Weird Al Yankovic og Eminem, der begge er mestre i skæve, sjove og fantasifulde rim. Imidlertid skal man ikke overdrive dette fokus, for mange elever har svært ved at slippe en forestilling om, at poesi per definition er 'noget med noget, der rimer.' Det kan derfor også være berigende at arbejde med gendigtning.

GENDIGTNING AF MEDBRAGT DIGT

I moderne skoleklasser er et væld af kulturer og sprog repræsenteret, og desværre viser statistikkerne, at de tosprogede elever ofte klarer sig dårligere end deres etnisk danske klassekammerater. I forbindelse med gendigtning får de imidlertid en chance for at brillere med deres flersprogethed, samtidigt med at klassen som helhed lærer noget om poesi. Eleverne medbringer hver et kort digt eller evt. nogle linjer fra en sang. Digtet må være på alle andre sprog end engelsk, og de elever, der mestrer flere sprog, opfordres til at finde materiale på deres modersmål. Hver elev læser sit digt op for klassen, som diskuterer, om og hvordan man kan høre, at der er tale om poesi også selvom man ikke forstår et ord (rim, rytme og patos), og om de digte, man forstår, indeholder enigmatiske elementer (skal ord tages for pålydende eller som symboler for/billeder på noget andet og dybere?) Derefter oversætter eleverne deres digt til engelsk, og forhåbentlig når de den konklusion, at de poetiske elementer er forsvundet. Næste led i processen er at genindfange disse elementer og med digterisk frihed gendigte den oversatte poesi. Endelig fremføres både original og gendigtning for klassen, som igen diskuterer værkets poetiske elementer.

Både arbejdet med metaforer og med gendigtning virker som gode stilladseringstiltag, som giver eleverne den tekstmæssige støtte, de har behov for, inden de begiver sig ud på deres egne sproglige rejser.

I det følgende er en række andre aktiviteter som kan bruges som optakt til eller som 'energizers' i et poetry slam forløb.

Find Rhyming Partner

Eleverne får sedler med forskellige ord & fraser på (fx. spaces/bring on/places/sing on). De skal mingle mellem hinanden og finde så mange 'rhyming partners' som muligt.

Create your own rhymes

Eleverne kan enten selv gå i gang med at finde ord og fraser, der rimer, som de udbygger til hele sætninger – eller de kan få inspiration ved at trække ord fra en konvolut (trækkes ordet 'fun', kan rimende ord være 'run/sun' – holidays mean lots of fun/we get to lie in the sun/no more being on the run...)

SPIT (Silly Poetry In Teams)

Eleverne arbejder i heterogene teams og medlemmerne skiftes til at skrive en verselinje (eventuelt lægger læreren ud med at diktere den første). Der kan med fordel arbejdes under et vist tidspres ("hvilket team får skrevet flest verselinjer på 5 minutter?") Efterfølgende fremfører teammedlemmerne deres værk for resten af klassen.

Fordelene ved poetry slam er mange. Eleverne tvinges af tidspres til at forstå poesi som noget andet og mere end rimende vers. Konkurrenceelementet (både hvad angår produktivitet og kvalitet) virker stimulerende på arbejdslysten. Der er differentiering indbygget, for selv de allersvageste elever er medskabende, hvilket booster selvtilliden, og de stærkeste føler sig forpligtet til at indarbejde en eller anden mening med galskaben og udfolder alle deres evner på at skabe blot en smule sammenhæng. Resultaterne er sjove, hvilket medfører, at det fremlæggende team gør sig umage med at tale så tydeligt, at alle skøre påfund bliver hørlige, og at klassen, der lytter, anstrenger sig for at få alle guldkorn med. Endelig introduceres en mulig arbejdsproces, der kan bidrage til skabelsen af fri, levende poesi, som kan indgå i en slam.

Gå videre på:

poetryslamskolen.dk
litteratursiden.dk/artikler/poetry-slam

"Det er jeg ikke kommet i gang med endnu – jeg har jo ikke været på kursus!"

Af Jacob Chammon

...

I Danmark har mange skoler og kommuner de sidste 5 år satset mange (!) millioner på hardware. Der er indkøbt bærbare computere, interaktive tavler, små håndholdte videokameraer og visse steder er hele klasser og skoler endda blevet udstyret med tablets. Alle fantastiske hjælpemidler, der kan være med til at øge elevernes engagement og udbytte af undervisningen – hvis de altså bliver brugt!

Alt for ofte sker det nemlig, at disse fantastiske medier ikke bliver brugt. I hvert fald ikke af den brede gruppe af lærere. På mange skoler er der et par ildsjæle og en IT-vejleder, der ved, at det nyindkøbte isenkram findes – og endda mestrer at inddrage det i undervisningen, men alt for ofte og i alt for mange klasser samler pennen til tavlen støv i stedet for at blive brugt.

...

Klik ind på ps-blog.dk og læs hele indlægget.